

فصلنامه بین المللی قانون یار

License Number: ۷۸۸۶۴ Article Cod: ۲۰۲۱S۰D۱۸SH۱۰۸۱۰ ISSN-P: ۲۰۳۸-۳۷۰۱

استاندارد نرم افزارهای رایانه ای از منظر حقوق رقابت

(تاریخ دریافت ۱۴۰۰/۰۴/۱۵، تاریخ تصویب ۱۴۰۰/۰۶/۱۸)

فهیمة فخاری

چکیده

امروزه سیستم های نرم افزاری در بسیاری از مسائل روزمره وهم چنین بحران های حساس زندگی انسان نقش مهمی ایفا میکنند طوری که یک خطای کوچک میتواند منجر به مشکل بزرگ و جبران ناپذیر شود. به همین دلیل استفاده از تکنیکهای پیشرفته ساخت نرم افزار، آزمایش آن وهم چنین تضمین کیفیت نرم افزار بعد از استاندارد سازی از اهداف موسسات استاندارد سازی است. میتوان گفت بهترین روش حمایت از نرم افزار مجرای حقوق مالکیت فکری است حقوق مالکیت فکری از جمله نظام حقوقی است که به حمایت از حقوق افراد و جامعه در ایجاد خلاقیت های ذهنی افراد در کنار مواجه بودن با حقوق رقابت و به کار بردن قوانین ضد انحصار که یک سیستم کارآمد از قانون رقابت باید با ترکیبی از قوانین و استانداردها عمل کند و هر زمان که بخواهد قوانین را به کار برد.

واژگان کلیدی: استانداردهای نرم افزار، قوانین و استثنائات در حقوق رقابت، استاندارد

معیار، مجوز FRAND

بخش اول: کلیات

در ابتدای بحث باید گفت نرم افزار برنامه ایست که توسط مهندسین طراحی میشود و حاوی دستورالعمل ها، رسانه های دیجیتال، مستندات آنلاین، متن ها و ویدئوها و صوت است که موجب آگاهی کاربر شده و او را در برای برطرف ساختن نیازش کمک میکند (مهندسی نرم افزار؛ دکتر مهدی آرمانی مهر؛ مریم سلاطی؛ علی شاهی پور؛ علیرضا بهرامی، حریم دانش ۱۳۹۲) اینکه چه کسی آن را استفاده میکند پرواضح است چون هر فردی در جهان صنعتی به گونه ای به نرم افزار در حیطه شغلی خود نیاز دارد. به جرأت باید گفت در چند سال اخیر تاثیر نرم افزار در فرهنگ کشورها به اندازه ای عمق گرفته است که تفکیک نرم افزار از زندگی انسان کاری دشوار و چه بسا غیرممکن است ضرورت تهیه و تدوین استاندارد در صنعت موجب شد استاندارد سازی نرم افزارها از مهمترین بحث کیفیت نرم افزار شود. استانداردهای تضمین کیفیت نرم افزار برای کمک به مصرف کنندگان ایجاد شده اند و به آنها اطمینان میدهند که انتظاراتشان را برآورده میسازند. تضمین کیفیت نرم افزار باید برای ایجاد تعادل بین کیفیت و بهره وری مورد استفاده قرار گیرد. باید گفت نرم افزار بدون استاندارد نمیتواند مورد اطمینان باشد.

بند اول: استاندارد

استاندارد مجموعه ای از تعارف یا قراردایی است که از مشخصات فنی یک مقوله توسط صاحب نظران آن مقوله براساس مبانی مشخص تعریف و تدوین شده باشد. استانداردهای نرم افزار همان سند منتشر شده برای اطمینان از قابلیت کیفیت مواد، محصولات، و یا خدمات است که الزامات، مشخصات، دستورالعمل ها و روش های طراحی شده را ایجاد میکند. استانداردهای نرم افزاری برای سازگاری و قابلیت همکاری بین نرم افزار، سیستم عامل، و دستگاه است. (مهندسی نرم افزار؛ راجراس. پرسمن؛ ترجمه محمد مهدی سالخورده حقیقی، انتشارات باغبانی

(۱۳۸۲)

بند دوم: موافقت نامه های مربوط به استاندارد

موافقت نامه های مربوط به استاندارد به این منظور که تعیین الزامات فنی یا کیفیتی محصولات یا فرآیندهای تولید فعلی یا آینده آنها که باید مطابقت داشته باشد اهمیت دارند. این میتواند استانداردهای متنوعی از مسائل مانند انواع یا اندازه محصولات خاص یا مشخصات فنی در محصول باشد. بازارهای استاندارد علاوه بر این شرایط دسترسی به معیار کیفیت خاص یا استانداردهای مربوط به عملکرد زیست محیطی محصولات میتوانند به عنوان موافقت نامه های استاندارد سازی مورد توجه قرار گیرند. زیرا دسترسی به استاندارد مطلوب برای استاندارد سازی ضروری است تا تأثیر مثبت اقتصادی داشته باشد. معمولاً قراردادهای استاندارد سازی اثرات مثبت اقتصادی مانند اقتصاد و تشویق توسعه محصولات جدید و بهبود یافته را فراهم میسازند. بنابراین، آنها عموماً در محدوده ماده ۱۰۱ (اتحادیه اروپا) قرار نمی گیرند اگر مشارکت در تنظیم استانداردها نامحدود و شفاف باشد یا استانداردها توسط سازمان های استاندارد به رسمیت شناخته شده بر اساس یک روش غیر تبعیض پذیرفته شوند. اثرات ضد رقابت هنگامی بوجود می آید که تنظیم استاندارد به دنبال حذف رقبای بالقوه یا واقعی از بازار مربوطه باشد. توافقنامه های استاندارد ممکن است محدودیت رقابت را برای توسعه استانداردهای خود و یا کنترل مشترک بر تولید و یا نوآوری داشته باشند. در مواردی که مقرراتی که در قراردادها مورد استفاده قرار می گیرند، قرارداد در خارج از کشور به کار گرفته می شود، به معنی حذف رقبای واقعی یا بالقوه است، می توان محدودیت رقابت را با هدف به عهده گرفت این نیز برای توافق هایی است که افزایش شرایط مجوز محدود کننده قبل از پذیرش یک عملکرد استاندارد به عنوان پوشش به قیمت ثابت است. جایی که شرکت ها دارای قدرت بازار نیستند، قرارداد استاندارد سازی محدودیت رقابت را محدود نمی کند. به عنوان یک تعریف منفی می توان گفت که یک توافق استاندارد سازی هیچ تاثیری بر رقابت ندارد اگر مشارکت در فرآیند استاندارد سازی بدون محدودیت باشد، روند اتخاذ استاندارد شفاف است، هیچ تعهدی برای انطباق وجود ندارد و دسترسی به استاندارد بر اساس شرایط منصفانه، معقول و غیر تبعیض آمیز

اعطا می شود. به عبارت دیگر، با توجه به قانون رقابت، فرآیندهای تنظیم استاندارد باید پنج قانون طلایی را شناسایی کنند آشکارا، شفاف و غیرقابل تبعیض باشد دسترسی به سازمان استاندارد سازی داشته باشند؛ ثانيا در تعیین فرآیند تنظیم استاندارد، تعیین پیش شرطی از استانداردها وجود ندارد. ثالثا نیاز به دسترسی باز، شفاف و غیر تبعیض آمیز به نتایج استاندارد سازی در قالب مجوز وجود دارد؛ چهارم: دسترسی آزاد و غیر تبعیض به دسته های احتمالی عضویت؛ و پنجم، امکان توسعه استانداردها یا محصولات رقابتی. استانداردها اغلب توسط سازمان های رسمی یا غیر رسمی تنظیم استاندارد تنظیم می شوند برای اطمینان از دسترسی به استاندارد، سیاست های IPR اکثر سازمان های رسمی تنظیم استاندارد نیازمند شرکت کنندگانی می باشند که می خواهند IPR خود را در استاندارد قرار دهند تا به طور غیرقانونی متعهد به ارائه مجوز آن IPR در شرایط منصفانه، معقول و غیر تبعیض آمیز، به اصطلاح تعهد FRAND باشند همچنین اجزای استانداردها توسط مالکین IPR جلوگیری می کنند، با قبول مجوز IPR یا مجوز آن فقط با درخواست هزینه های بیش از حد، پس از اینکه صنعت به یک استاندارد خاص قفل شده است. نظر ارزیابی اینکه آیا هزینه های مربوط به دسترسی به یک IPR در این زمینه ناعادلانه یا غیرمنطقی است، لازم است بررسی شود که آیا هزینه ها رابطه معقول با ارزش اقتصادی IPR ممکن است با مقایسه هزینه های صدور مجوز مورد نظر شرکت انجام شود. برای ثبت اختراعات مربوطه قبل از اینکه صنعت به استاندارد (یعنی محیط رقابتی) قفل شده باشد، و پس از آن، فرض بر این است که مقایسه می تواند سازگار و قابل اطمینان باشد هزینه های پرداخت شده برای همان IPR در سایر استانداردهای قابل مقایسه نیز می تواند مورد استفاده قرار گیرد. آیا نرخ براساس "FRAND" است یا با ارزیابی کارشناس مستقل می تواند به دست آید. حتی اگر صاحبان IPR با تعهد "FRAND" موافق باشند، مشکلات ممکن است زمانی رخ دهد که IPR ها به یک دارنده جدید منتقل شوند و تعهد دیگر اعمال نشود. عدم تعهد به منظور اطمینان از در دسترس بودن یک پروتکل الحاقی کافی نیست؛ صاحبان IPR نیز باید تعهد کنند تا اطمینان حاصل شود که هر شرکتی که IPR انتقال داده می شود با تعهدات مرتبط باشد. به خصوص با توجه به صدور مجوز IPR ها در کمیسیون تنظیم

استاندارد، به نظر می‌رسد از رویکرد پیشگیرانه پیروی می‌کند. مقامات تنها می‌توانند پس از نقض شدن رقابت، مداخله کنند، اما با توجه به این نکته، اغلب دیده می‌شود که دارنده مجوزهای IPR تنها زمانی شروع می‌کنند که هزینه‌های صدور مجوز را بیش از حد افزایش یابد، در صورتی که کاربران در معیارهای مورد نظر قفل می‌شوند اما چنین رویکردی مبتنی بر پیشگیری نیاز به موثر دارد سازوکارهای اجرایی برای اطمینان از انطباق سازمان‌ها استاندارد سازی مجبور به نظارت بر انطباق و ارائه مقررات موثر می‌باشند، اما بیشترین موارد را برای تدوین کالاها و خدمات مورد استفاده قرار می‌دهند. برای تطبیق ماده ۱۰۱ (۳) اتحادیه عملکرد اروپا باید نشان داده شود که اطلاعات لازم برای اعمال استاندارد در دسترس است به تمام شرکت‌های علاقه‌مند و همه بازیکنان بازار فرصت داشته باشند تا در روند تنظیم استاندارد شرکت کنند. استانداردها نباید نوآوری را محدود کنند و بایستی از سلب حق اقامه دعوی از اشخاص ثالث اجتناب شود.

بخش دوم: هدف اصلی سازمان تنظیم استاندارد

سازمان‌های تنظیم استاندارد، اساساً سه عملکرد اصلی را دنبال می‌نمایند:

کارکرد اول، «کشف» یا کارکرد مهندسی است که شامل یادگیری و صدور گواهی، پیرامون ارزش ترکیبی از عملکردهای جزئی است.

کارکرد دوم، «استانداردسازی» است که در آن، انتظارات بازار به سوی یک فناوری خاص در آن حوزه هدایت می‌شود. سازمان‌های تنظیم استاندارد، معمولاً یکی از چند گزینه را انتخاب می‌نمایند (بر اساس رویکرد موجود در حوزه مبادلات تجاری، مجموعه پتنت‌های اولیه مورد بررسی تحت عنوان «Ex-ante» شناخته شده که در صورت انتخاب به عنوان گزینه نهایی، به عنوان «Ex-post» شناخته شده و یک پتنت ضروری استاندارد می‌شوند).

کارکرد سوم سازمان‌های تنظیم استاندارد، از دومین کارکرد آن‌ها نشأت می‌گیرد و بیانگر نوعی تلاش، برای جلوگیری از قدرت انحصاری حاصل از پتنت‌های ضروری استاندارد است. در این راستا، «SSOها بر صاحبان پتنت‌های ضروری استاندارد، نظارت دقیق خواهند داشت تا مجوزهای بهره‌برداری از این پتنت‌ها، در شرایط منصفانه، معقول و غیر تبعیض‌آمیز، در اختیار متقاضیان قرار گیرد. شرایط یادشده را اصطلاحاً «FRAND می‌نامند. بدیهی است، بیشترین تمرکز در این کارکرد، بر نحوه قیمت‌گذاری مجوزهای بهره‌برداری خواهد بود. در زمینه استاندارد صنعتی به مجموعه‌ای گسترده از شیوه‌های صدور مجوز و پروتکل توسعه یافته نیاز داریم. علی‌رغم تکنولوژی استاندارد شده در برخی از حوزه‌های قضایی حق ثبت اختراع وجود دارد از آنجایی که موضوع اختراع یک تجارت جهانی است همه را مجبور میکند تا قبل از اجرای اختراع از صاحب حق اختراع برای صدور مجوز درخواست کنند که به این ترتیب قدرت گسترده‌ای در دست رقبا قرار می‌گیرد برای کاهش چنین قدرتی صاحبان صنایع به توافق رسیدند تا صاحبان حق اختراع را به شرایط خاص صدور مجوز که FRAND (عادلانانه، معقول و غیر تبعیض‌آمیز) نامیده میشود متوسل شوند. این مجوز، استاندارد سازی یک نرم افزار رایگان را غیرممکن می‌داند.

بخش سوم: FRAND چیست؟

FRAND یعنی دادن حق امتیاز منصفانه معقول و غیر تبعیض‌آمیز به کسانی که در زمینه صدور مجوز ثبت اختراع مشغول به کار هستند. هنگامی که یک سازمان مجوز FRAND را ارائه میکند آن‌ها مجبورند این مجوز را برای هرکسی که مایل به استاندارد است ارائه دهند. اعضا بدون اینکه تعهدی داشته باشند میتوانند از قدرت انحصاری موجود در یک استاندارد برای اعمال شرایط مجوز ناعادلانه، غیر منصفانه و تبعیض‌آمیز که باعث رقابت و ایجاد موقعیت نسبی شود استفاده کنند. از آنجا که یک حق ثبت اختراع تحت رژیم‌های قانونی بسیاری از کشورها حق انحصاری را برای مخفی کردن اثر خود از دیگران در ساخت استفاده فروش یا وارد کردن اختراع به مخترع خود میدهد یک سازمان تنظیم استاندارد معمولاً باید از دارنده

حق اختراع اجازه بگیرد تا شامل یک فناوری ثبت شده در آن استاندارد باشد به همین خاطر اغلب درخواست میشود که یک دارنده ثبت اختراع مجوز و اسناد استاندارد خود را در غالب FRAND ارائه نماید اگر صاحب حق اختراع درخواست مجوز ثبت اختراع را که برای یک استاندارد ضروری است رد کند سازمان تنظیم استاندارد نیز باید این تکنولوژی را رد کند با توجه به این نگرش تعهد FRAND به منظور هماهنگی منافع خصوصی صاحبان حق ثبت اختراع و منافع عمومی سازمان ثبت استاندارد تنظیم میشود. استانداردها اغلب در توسعه و تهیه نرم افزار مورد اشاره قرار میگیرند بیشتر نرم افزارها نرم افزار منبع باز هستند. استانداردهای باز و رسمی در نرم افزار منبع باز نگاه ویژه به صدور مجوز در این زمینه کرده است. "باز بودن" از جمله استانداردهای باز و نرم افزار منبع باز به طور فزاینده ای شایع است و کشورهای عضو اتحادیه اروپا نیز از استاندارد باز استفاده میکنند.

بخش چهارم: استاندارد باز در مقابل استاندارد بسته

استاندارد ممکن است استاندارد باز یا استاندارد بسته باشد. اطلاعات و اسناد یک استاندارد باز برای استفاده همگان آزاد است و هر پدید آورنده ای میتواند یک نرم افزار را تحت این استاندارد ایجاد و اجرا کند اما اطلاعات و مشخصات استاندارد بسته برای دسترس عموم رایگان نیست و توسعه دهندگان این نوع استاندارد آن را در غالب ارائه کد میفروشند چون میخواهند فرمت داده خود را به دیگر تولید کنندگان نرم افزار مدیریت کنند میتوان گفت اینها پذیرش را محدود کرده و در عوض تصویب استاندارد مشابه و باز را رد میکند. یک "استاندارد باز" نباید پیاده سازی های سازگار را در نرم افزار منبع باز ممنوع کند. معیارها برای رعایت الزامات استانداردهای باز نیاز است "استاندارد باز" باید معیارهای زیر را برآورده کند. اگر "استاندارد باز" این معیارها را برآورده نکند، در برابر توسعه دهندگان منبع آزاد تبعیض آمیز خواهد بود.

۱. بدون اسرار عمدی باشد: استاندارد نباید جزئیاتی را که لازم است برای پیاده سازی هماهنگ در اختیار دیگران قرار دهد. به عنوان نقص اجتناب ناپذیر، استاندارد باید یک فرآیند برای رفع نقص هایی که در پیاده سازی و تست قابلیت همکاری قابل شناسایی است، تعریف کرده و تغییرات را به یک نسخه تجدید نظر شده یا نسخه جایگزین استاندارد منتشر کند که تحت شرایطی که OSR را نقض نمی کند، تعریف کند.

۲. در دسترس باشد: استاندارد باید آزادانه و عمومی در دسترس (به عنوان مثال، از یک وب سایت ثابت) تحت شرایط بدون حق امتیاز در هزینه های معقول و غیر تبعیض آمیز باشد.

۳. اختراع باشد: تمام اختراعات ضروری برای اجرای استاندارد باید: تحت شرایط بدون حق امتیاز مجوز برای استفاده بدون محدودیت، و یا با استفاده از نرم افزار منبع باز، باشد.

۴. هیچ توافق نامه ای وجود نداشته باشد: برای انجام قرارداد مجوز، و یا هر نوع دیگر از پرونده های لازم برای اجرای پیاده سازی های مطابق استاندارد نیازی نیست.

۵. وابستگی نامناسب: پیاده سازی استاندارد نباید نیازمند هیچ تکنولوژی دیگری باشد که به معیارهای این الزامات برسد.

بخش پنجم: استاندارد، معیار یک سیاست رقابتی قابل اجرا

ممکن است قانون عملی شود، که در موارد خاصی اجرای حکم عملکرد بازار را ضعیف می کند. به اطمینان باید گفت، اگر یک قانون از رفتار کارآمد جلوگیری کند (بیش از حد فراگیر)، این خطا نوع ۱ (یا مثبت کاذب) نامیده می شود، در حالی که اگر یک قانون مجازات رفتار ناکارآمد باشد (و شامل زیرمجموعه) خطای نوع ۲ (یا منفی نادرست) نامیده می شود.

البته یک قاعده می تواند به هر دو نوع خطا در هنگام اعمال حقایق مختلف منجر شود، مثلاً قاعده ای که تنها ادغام ها را ممنوع می کند در صورتی که سهم بازار مشترک بیش از ۵۰ درصد باشد، برخی از این ادغام ها ممکن است مفید باشد و برخی از ادغام ها زیر آن سهم بازار ممکن است باعث آسیب شود. به عنوان مثال، قوانین ابزار قانونی نامناسب هستند زمانی که یک نرم افزار هدف قانون را از بین می برد، یا باعث نوع خط ۱ یا نوع ۲ می شود. در چارچوب قانون رقابت، این به این معنی است که قوانین اجازه نمیدهد تا بازار در به حداکثر رسیدن مؤثر باشد. بر این اساس، زمانی که قوانین شکست می خورند، قانون بهتر از استانداردها اداره می شود، که به تصمیم گیرنده نیاز دارد تا تمامی حقایق مربوطه را کشف کند و آنها را از لحاظ اهداف یا ارزش های اجتماعی که در استاندارد مطرح می شود، ارزیابی کند. پرس و جو وسیع برای تعیین اینکه آیا رفتار باید به عنوان قانونی مشخص شود یا غیرقانونی. در این مورد، نیاز به تجزیه و تحلیل از بازار به طور کلی و تعیین اینکه آیا منافع مربوطه جامعه را با اجازه دادن و یا مسدود کردن ادغام افزایش می یابد یا نه. مزیت این روش تحلیل این است که تصمیمات دقیق تر هستند؛ اما خطرات خطا را از بین نمی برند، زیرا نمی توان تمام اطلاعات مربوط به آن را انجام داد. با این حال، خطرات ناشی از این روش بازرگری آزاد، تعصب و هزینه پردازی قانونی است. بنابراین ضرورت استانداردها ما را به خطر ابتلا به سیاست رقابتی غیر قابل اجرا و معرفی دو نوع خطر می رساند: یک خطر اقتصادی که هزینه استفاده از استاندارد پیچیده تر از کاهش احتمال خطاهای نوع ۱ و ۲ است که با استفاده از یک قاعده ساده تر، و یک خطر سیاسی استاندارد در متن های مختلف متفاوت تفسیر می شود. به عنوان مثال، تصور کنید که موارد متعدد ادغام با چه هزینه هایی بیشتر و غیرقابل اطمینان خواهد بود، اگر تصمیم بر این بود که آیا ادغام در «منافع عمومی» یا چگونگی بحث انگیز (و هزینه اداری) باشد، ما یک قانون انتخاباتی پیدا کرد تنها کسانی که دارای دانش سیاسی کافی هستند میتوانند رای دهند این ممکن است به این نکته اشاره کند که استانداردهای مختصر باید اتخاذ شوند، بدین ترتیب، به جای تلاش برای به دست آوردن همه اطلاعات در مورد یک بازار به منظور تصمیم گیری، یک قضاوت داوری بر اساس مجموعه محدودی از عوامل صورت می

گیرد. این هزینه های استفاده از استاندارد را کاهش می دهد در حالیکه دقت بیشتری نسبت به استفاده از یک قانون بی نهایت را کاهش می دهد. این بحث نشان می دهد که یک سیستم کارآمد از قانون رقابت باید با ترکیبی از قوانین و استانداردها کار کند، هر زمان که بخواهند قوانین را انتخاب کنند هزینه های خطا را می توان تحمل کند و استانداردها را تنظیم می کند زمانی که هزینه اجرای استاندارد کمتر از هزینه خطا یک قانون است. یکی از عناصر که می تواند به استانداردهای ارزان قیمت و منجر به کاهش بهره وری از تصمیمات تصمیم گیرنده منجر شود، شناسایی دقیق سیاست هایی است که از طریق اعمال قانون ها دنبال می شود. با این حال، به شدت از میان مقررات ارزان قیمت، قوانین سختگیرانه که خطرات تولید را ایجاد می کنند و استانداردهای پر هزینه که می توانند نتایج دقیق تر را مطابق با اهداف قانون رقابت انجام دهند، به شدت مورد استفاده قرار می گیرند. یک مقام رقابت آگاه است که در اجرای قانون، اشتباهات انجام می شود: زیر اجرای (یک خط ۲ نوع) یا اجرای بیش از حد (یک خط ۱ نوع). کدام نوع خطا باید بیشتر مورد نظر است؟ از دیدگاه حفاظت از آزادی اقتصادی بازیکنان بازار، قانون ضد تراست ایالات متحده، اشتباهات نوع ۲ را بیشتر اجرا می کند زیرا خطاهای نوع ۱ باعث ایجاد رقابت می شوند. این استدلال را می توان با ارجاع به ادغام هویلند توضیح داد: اگر خطای نوع ۱ را ایجاد کنیم ممنوعیت یک ادغام خوب که منجر به بهره وری بیشتر شود، کارآیی برای همیشه از بین می رود. اگر خطای نوع ۲ را ایجاد کنیم و اجازه دهیم ادغام حتی اگر یک شرکت غالب را ایجاد کند، ما در ابتدا یک شرکت قدرتمند ایجاد کردیم که بتواند از مصرف کنندگان بهره برداری کند، بنابراین کارایی کاهش می یابد. اما در دراز مدت، ممکن است خریداران سعی کنند فروشندگان جایگزین هواپیما برای جلوگیری از پرداخت انحصار قیمت را پیدا کنند، وهم چنین تولید کنندگان دیگر ممکن است وارد بازار شوند. بنابراین، حتی اگر اجازه دهیم یک انحصار ایجاد شود، بازار در بلند مدت، اثرات ضد رقابت را برطرف میکند. برعکس، اگر ما در ابتدا کارآیی را خنثی کنیم، هیچ راهی برای بهبود کارایی وجود ندارد. با در نظر گرفتن قوانین و استثنائات تمایز بین استانداردها از هنجارها و قواعد کار ساده ای نیست سه استاندارد وجود دارند که در برخی جزئیات بیشتر مورد بررسی

قرار میگیرند: ۱. استاندارد مدرک در ارتباط با رقابت موثر و کارآمد ۲. دسترس به بازار ۳. تناسب.

بخش ششم: انواع رقابت

رقابت موثر یکی از انواع استاندارد مربوط به رقابت است که در قانون رقابت اتحادیه اروپا استفاده میشود. این استانداردها لزوماً در ادبیات اقتصادی سازمانی نیست بلکه در قوانین رقابت ثانوی و هم چنین قانون دادگاه نقش دارند. به نظر میرسد رقابت کامل تنها یک ساختار نظری است که به عنوان یک استاندارد عملی برای قانون رقابت استفاده نمیشود به ویژه در ایجاد یک بازار تکاملی به شرایط مشابه به بازار داخلی. مطابق با این الزامات ماهیت و شدت رقابت ممکن است به میزان قابل توجهی توسط محصولات یا خدمات مورد نظر و بخش های مربوطه بازار متفاوت باشد رقابت موثر رقابت کامل و انحصاری، نوع ایده آل در توجیه قوانین ضد تراستی در کتابهای درسی است. در حالی که انحصار در لباس رقابت ظاهر می شود (گرچه احتمالاً همیشه به همان اندازه ماندگار نیست، به جز انحصارات قانونی اعطا شده توسط دولت)، رقابت کامل تنها ساختار نظری است که به عنوان یک استاندارد عملی برای قانون رقابت استفاده نمی شود. در سال ۱۹۷۷ مفهوم رقابت قابل اجرا به شرح زیر تعریف شد:

الزامات مندرج در مقررات ۳ و معاهدات [در حال حاضر، ماده (۱) b و ۱۰۱ اتحادیه عملکرد اروپا که رقابت را تعریف نمی کند، وجود در بازار رقابت قابل اجرا، یعنی میزان رقابت ضروری است برای اطمینان از رعایت الزامات اساسی و دستیابی به اهداف معاهده، به ویژه ایجاد یک بازار تکمیلی به شرایط مشابه با بازارهای داخلی. مطابق با این الزامات، ماهیت و شدت رقابت ممکن است تا حد زیادی تحت تأثیر محصولات یا خدمات مورد نظر و ساختار تعهدات به کمیسیون تحت ماده (۳) (اکنون ماده ۱۰۱ (۳) اتحادیه اروپا) نشان میدهد که الزامات نگهداری رقابت قابل اجرا ممکن است با حفاظت از اهداف ماهیتی متفاوت سازگار باشد و به این ترتیب محدودیت های خاص رقابت مجاز می باشند، با توجه به اینکه

آنها برای دستیابی به این اهداف ضروری هستند و ناکارایی رقابت برای بخش قابل توجهی از بازار مشترک را ندارند. بنابراین، نتیجه یک استاندارد واقع بینانه و عملی است. در مورد کمک های دولتی، استاندارد مربوطه رقابت کارآمد یا موثر نیست، اما آیا بر روی رقابت در یک بازار که در آن تجارت بین کشورهای عضو وجود دارد، به عنوان یکی از چهار معیار است که باید پیش از آنکه بتوان کمک را تامین کرد. این بسیار به معیار اندازه گیری در ضد تراست نزدیکتر است نسبت به رقابت کارآمد و همچنین عملکرد دیگری دارد: این یک معیار قانونی است و می تواند به عنوان یک مسئله مرزی در نظر گرفته شود. این حال، برای کمک های دولتی، این آستانه حتی در مقررات ضد تراستی پایین تر از حد معین است: در اصل کافی است که یک بازار وجود داشته باشد که در آن شرکت ها در فعالیت اقتصادی شرکت کنند، و قوانین کمینه دومی برای کمک های دولت دارای محدودیت هستند. گردش مالی برای تاثیر قابل ملاحظه ای در رقابت در ضد تراست (از آنجا که چنین توافقنامه هیچ تاثیری بر تجارت ندارد). رقابت بر اساس شایستگی ها، مفهوم مبهم آن به طور دقیق با استفاده از ممنوعیت سوءاستفاده از وضعیت اقتصادی مسلط ارتباط دارد. خاصیت سوءاستفاده از وضعیت مسلط دقیقاً همان چیزی است که نوع رفتار را ممنوع می کند که عمل تجاری قابل قبول برای شرکت های غیر دولتی است. ابهام این موضع در قانون محکومیت رقابت در مورد شایستگی ها قابل توجه است. رقابت در مورد شایستگی ها به مفهوم مسئولیت ویژه ای از شرکت های غالب متعهد است. این نیز با مفهوم اساسی مرتبط است که سوء استفاده یک مفهوم عینی است که می تواند از حالت های "عادی" رقابت متمایز شود که ممکن است شامل "رقابت های مستقیم" باشد. با این وجود، حتی دستورالعمل های سوءاستفاده از وضعیت حاوی اطلاعات بیشتر در مورد محتوا بودن رقابت در مورد شایستگی ها نیست. قانون حقوق رقابت مسئله ای غیرقابل حل است. در اینتل (۲۰۱۴) دادگاه عمومی اظهار داشت که: تعهد در یک موقعیت غالب، مسئولیت خاصی ندارد که با انجام کار خارج از محدوده رقابت بر اساس شایستگی، رقابت واقعی نا متعارف در بازار مشترک باشد به این معنی است که تمام رقابت ها بر اساس قیمت صدق نمی کند برای یک وضعیت غالب، از بین بردن یک رقیب ممکن است یک نقض

باشد. اما این بدان معنا نیست که الزام رقابت در مورد شایستگی شامل حفاظت از (همه) رقبا است. دادگاه دانمارک در یک رای تصریح کرد: رقابت بر اساس شایستگی‌ها ممکن است به تعبیری منجر به خروج از بازار یا حاشیه راندن رقبائی شود که کمتر کارآمد بوده و بنابراین برای مصرف کننده از نظر قیمت، انتخاب، کیفیت یا نوآوری از نظر دیگران جذاب نیست.

بخش هفتم: دسترسی به بازار و امتناع از عرضه

دومین رده استانداردهای مورد بررسی مربوط به دسترسی است. این یکی از مسائل کلیدی در قانون رقابت است که می بینیم در ضد تراست منعکس شده است (امتناع از عرضه به عنوان سوء استفاده از وضعیت اقتصادی مسلط)، به میزان کم در کنترل ادغام و کمک های دولتی و به میزان بیشتر در رژیم های خاص برای ارتباطات الکترونیکی و برای انرژی در منافع عمومی میتوان اشاره کرد. برای این رژیم های بخش، دسترسی مجاز، اساسا ابزار اصلی برای ایجاد بازار، ایجاد رقابت و محدود کردن قدرت بازار است. از سوی دیگر، در ضد تراست در مورد شرایط دسترسی بیشتر شک و تردید وجود دارد. مسئله اصلی این است که چگونه از جلوگیری از سرمایه گذاری در نوآوری و تحویل کارآمد توسط شرکت های با قدرت بازار اطمینان حاصل شود، که رقابت را به میزان قابل ملاحظه ای کاهش نمی دهند و قدرت انحصاری بازار کار موثر باشد.

بخش هشتم: امتناع از عرضه

در هر دو مورد، نقش مهمی در مفهوم امکانات ضروری به شمار می آید، به این معنی که وجود یک رقیب غالب، یک زیرساخت خاص، حتی یک رقیب موثر، نمی تواند تکرار شود. سابقه کلیدی در این راستا بر اساس آنتی تراست (سوءاستفاده غلط)، در سال ۱۹۹۵ در مورد Magill TV و به ویژه در مورد پرونده ۱۹۹۸ Bronner است. در Magill، نقش نوآوری و علاقه مصرف کنندگان بر این شد که به نفع خود اعطای دسترسی داشته باشند، با این حال در Bronner، نوار دسترسی مجاز به سطح بالایی ارتقا یافت: این تنها در صورتی

نتیجه گیری

امکان پذیر است که تکثیر براساس همان حجم تولید به همان اندازه که ممکن بود انجام شود. محدودیت های کل حجم خواسته شده به این معنی است که دستیابی به همان سطح تولید معمولاً در هر مرحله از خواندن حذف می شود، در نتیجه تولید کنندگان کوچک اما تاثیر دسترسی نداشته باشند (و موارد فرضی که به همان اندازه بزرگ است که ممکن است نیازی به آن نباشد).

توجه به کیفیت نرم افزار و به کار بستن معیار جدید که نیاز مشتری را برآورده سازد و موجب کاهش هزینه زمانی و پولی باشد باید از مهمترین اهداف موسسات استاندارد سازی است. وقتی نرم افزاری قوانین و استانداردهای حاکم بر فرآیند مهندسی نرم افزار را رعایت کند آمادگی لازم را برای ورود به بازارهای جهانی نرم افزار را پیدا میکند. با توجه به شرایط منصفانه معقول و غیر تبعیض آمیز مندرج در FRAND و نیز نیاز به طیف وسیعی از این استانداردها برای تولید یک محصول خاص صدور مجوزهای متقابل، باید امری موسوم بین شرکت های فنآور باشد. هم چنین افزایش آگاهی از فرآیند صدور مجوز تحت شرایط FRAND برای تمامی بازیگران اعم از صاحبان پتنت های ضروری استاندارد، سازمان توسعه استاندارد و سایر ذینفعان ضروری به نظر میرسد. زیرا هرگونه ضعف در نرم افزارها باعث تضعیف و عدم توسعه نرم افزارها و سلب منابع مصرف کننده ها خواهد شد. حال که ایده و خلاقیت ماهیت دارایی و سرمایه پیدا کرده است انتظار داریم با جدی گرفته شدن بحث استاندارد سازی نرم افزار ارزش آفرینی برای شرکت های تولید نرم افزار و سایر کالاها و خدمات دیجیتال فراهم شود تا بدین ترتیب حضور چنین شرکتها در بورس پررنگ تر شده و هدف اصلی در استاندارد سازی کیفیت نرم افزار و اثر آن بر چرخه تولید با معرفی مدلها و استانداردهای معروف در ارزیابی کیفیت نرم افزار، آشنایی نسبی با پژوهشها و فعالیت های صورت گرفته باشد. قوانین و استثنائات اصلی و همچنین تعدادی از استانداردهای قانون رقابت اتحادیه اروپا را مورد بررسی قرار دادیم. در این زمینه، به استثنای منافع عمومی باید توجه کرد. به عنوان یک نظرسنجی کلی،

سیستم اتحادیه اروپا قوانین رقابت، از لحاظ ارائه یک قاعده برای مقابله با هر نوع مشکل رقابت و طیفی از استثنائات به این قوانین، جامع است. دو سوال مطرح می شود:

الف) چرا ارتباطات و بخش های انرژی در معرض رژیم های خاص قرار گرفته اند در حالی که دیگر بخش ها ندارند و قوانین رقابت همچنان به طور موازی اعمال می شوند

ب) اینکه آیا اختلاف بین ابزارهای مختلف قانون رقابت در مقایسه با یک ابزار بین سطوح مختلف کاربرد آن بیشتر یا کمتر است. به نظر میرسد قاعده ضابطه عقلی، که جایگزین سیستماتیک سیستم استثنای قانونی را فراهم می کند، در قانون رقابت اتحادیه اروپا وجود ندارد. دادگاه عدالت در این مورد کاملاً روشن است و در بازبینی دقیق تر استثنائات مربوطه متفاوت است. این امر باید مورد استقبال قرار گیرد، زیرا حاکمیت دالی بیش از حد باز و بسته است تا اجازه استفاده از نرم افزار را در سطوح مختلف اجرای و کنترل قضایی فراهم سازد. درست است که برای توجیه منافع عمومی در رژیم استثنای قانونی مجاز است در جایی که سیاست های مبتنی بر اصول بر مؤلفه ها مرسوم است و مستلزم استثنای متناسب با قوانین رقابت است، کشورهای عضو می توانند به اقدام دولت به کشور باز گردند نظریه ی از بین بردن شیوه های مورد نظر از محدوده قوانین رقابت یا به SGEI ها. قانون رقابت اتحادیه اروپا مجهز به طیف وسیعی از استانداردها است که از مبهم بودن (رقابت موثر و رقابت بر اساس شایستگی ها) تا تنوع (امتناع از عرضه و شرایط دسترسی به شخص ثالث) اجتناب ناپذیر است. دوم این است که مسلماً مهمترین عنصر رژیم های ذیربط فوق است و سعی خواهد شد که این استانداردهای موازی بیشتر درک شود. در نتیجه، با توجه به تناسب، ما شاهد یک استاندارد هستیم که از یک اصل کلی قانون اتحادیه اروپا به دست می آید که به روش متفاوتی (متفاوت از احزاب مختلف) در اتحادیه ضد انحصار اتحادیه اروپا اعمال می شود. که قوای داخلی و خارجی را انسجام میبخشد.

منابع و مآخذ

- مهندسی نرم افزار؛ دکتر مهدی آرمانی مهر؛ مریم سلاطی؛ علی شاهی پور؛ علیرضا بهرامی، حریم دانش ۱۳۹۲
- مهندسی نرم افزار؛ راجراس. پرسمن؛ ترجمه محمد مهدی سالخورده حقیقی، انتشارات باغبانی ۱۳۸۲
- بحری محبوبه؛ کیانی سرکله مائده؛ معرفی مدلها و استانداردهای موجود در حوزه ارزیابی کیفیت نرم افزار روش انتگرال شوکت، سومین کنفرانس ملی توسعه علوم مهندسی ۱۳۹۵
- طاهری محمد؛ محمود شهبازیان؛ فرشته لطفی بررسی کیفیت نرم افزار ۱۳۹۲
- EC Competition law; GIORGIO MONTI
- ;Morttiz lorenz ANINTERUDUCTIONTO EC COMPENITION IAW

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی